

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I AGa 352/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grzegorz Krężolek
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Beata Zaczyk

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2021 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Syndyka masy upadłości Przedsiębiorstwa (...)spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w N.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w N. i

(...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w N.

o wydanie udziałów w nieruchomości

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 16 października 2020 r. sygn. akt IX GC 422/20

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Grzegorz Krężolek

Sygn. akt : I AGa 352/20

UZASADNIENIE

Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w N. , w pozwie skierowanym przeciwko (...) - spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w N. i (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w N. domagał się :

- nakazania pierwszej aby wydała mu 1/4 część nieruchomości objętej księgą wieczystą KW nr (...) stanowiącej dz. ewidencyjną nr (...) o pow. 0,7991 ha położoną w N. w obrębie (...) wraz udziałem wynoszącym 1/4 części w częściach składowych nieruchomości stanowiących hale warsztatowo – produkcyjna wraz z pomieszczeniem biurowym, budynek w budowie stanowiący dobudowę skrzydła hali, garaże wózków akumulatorowych i spawalni, garaże

samochodowe, wiaty przy warsztatach samochodowych, przy hali warsztatowo – produkcyjnej, wiatę magazynową, ogrodzenie bazy, natomiast drugiej z pozwanych spółek, wydania mu 3/4 części wyżej opisanej nieruchomości wraz z udziałem wynoszącym 3/4 części w tych częściach składowych.

Uzasadniając żądania podniósł, że w dniu 9 września 2014 r. upadła zawarła z (...) umowę w formie aktu notarialnego, przenoszącą własność zorganizowanej części przedsiębiorstwa, w tym nieruchomości objętej KW nr (...) wraz z opisanymi w treści żądania pozwu jej częściami składowymi. Umowa została sprostowana aneksem z 29 września 2014 r. W zamian za przeniesienie własności zorganizowanej części przedsiębiorstwa, upadła objęła 4.312 nowoutworzonych udziałów

w kapitale zakładowym (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością o wartości nominalnej po 100 zł każdy. Umowa została zawarta na trzy tygodnie przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (...),

W dniu 16 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy wN., ogłosił jej upadłość.

W dniu 17 grudnia 2018 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, zawarła z pozwaną (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w N., w formie aktu notarialnego, umowę sprzedaży 3/4 części w prawie własności nieruchomości, którą nabyła od upadłego w dniu 9 września 2014 r. Wspólnicy upadłego – K. W. i P. K. są jednocześnie współnikami oraz członkami zarządu spółki nabywcy.

Syndyk argumentował, że zgodnie z treścią art. 128 prawa upadłościowego i naprawczego, w brzmieniu obowiązującym w dacie wpływu wniosku o ogłoszenie upadłości, czynności prawne odpłatne upadłego będącego spółką, w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości ze spółką powiązaną bądź pomiędzy spółką dominującą a spółką zależną, są bezskuteczne w stosunku do masy upadłości.

Zatem z dniem ogłoszenia upadłości spółki (...) ,, , umowa przenosząca własność zorganizowanej części przedsiębiorstwa z mocy prawa stała się bezskuteczna. Syndyk nie ma przy tym interesu prawnego w ustaleniu tej bezskuteczności, albowiem jest uprawniony do żądania, które formułuje w pozwie. Czynność z dnia 9 września 2014r należy traktować jako mającą charakter odpłatny albowiem w zamian (...) objęła udziały w spółce (...).

Roszczenie skierowane przeciwko spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w N. jest uzasadnione gdyż na podstawie umowy z 17 grudnia 2018r nabyła ona korzyść, która wynikała z czynności prawnej, która wobec masy upadłości jest bezskuteczna. Podstawą dla takiej oceny jest norma art. 531 §2 kc.

Pozwane domagały się oddalenia powództwa i przyznania na swoją od oponenta procesowego kosztów postępowania.

W swoich zbieżnych stanowiskach twierdziły, że nieruchomość o którą toczy się spór, była uprzednio przedmiotem dzierżawy pomiędzy pozwaną (...) sp. z o.o. a spółką (...) ,, jako wydzierżawiającą. Również już po zakupie udziałów w niej, na podstawie umowy z 17 grudnia 2018r., pozwane zawarły umowę najmu części nieruchomości stanowiącej własność pozwanej (...) sp. z o.o. o powierzchni 605 mkw.

W chwili nabycia udziału w 3/4 części nieruchomości przez (...) stanowiła ona własność pozwanej (...). W księdze wieczystej prowadzonej dla tej realności, w chwili zawarcia transakcji nie było żadnych wpisów roszczeń lub ostrzeżeń. Kupująca udziały działała zatem w dobrej wierze, w oparciu o rękojmię wiary publicznej ksiąg wieczystych. Na jej rzecz został dokonany wpis jako współwłaściciela.

Pozwane wskazywały też, że norma art. 128 prawa upadłościowego i naprawczego dotyczy bezskuteczności a nie nieważności czynności prawnej, wobec czego tytuły stron poznanawanych do nieruchomości nadal funkcjonują w obrocie prawnym, a co więcej skutek bezskuteczności może dotyczyć wyłącznie czynności pomiędzy upadłym a pozwaną (...) sp. z o.o. i nie będzie miał zastosowania do dalszych czynności, w tym do skutków rzeczowych umowy z 17 grudnia 2018r.

Wyrokiem z dnia 16 października 2020 Sąd Okręgowy w Krakowie :

- oddalił powództwo [pkt I] oraz

- kosztami procesu obciążył stronę powodową , pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu. [pkt II sentencji orzeczenia].

Okoliczności faktyczne Sąd I instancji ocenił jako niesporne pomiędzy stronami.

Wynika z nich , że :

w dniu 9 września 2014 r. pomiędzy spółką Przedsiębiorstwo(...)sp. z o.o. w N. a spółką (...) sp. z o.o. w N., została zawarta umowa notarialnego przeniesienia własności (rep. (...), na podstawie której (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością , w wykonaniu zobowiązania wynikającego z uchwały nr (...) Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) sp. z o.o. w N. przeniosła na rzecz tej spółki prawo własności nieruchomości objętej księgą wieczystą KW nr (...) wraz z prawami oraz zorganizowaną częścią przedsiębiorstwa szczegółowo opisaną w treści aktu. Przedmiotowy akt notarialny został następnie aneksowany aktem z dnia 29 września 2014 r. (rep....)

W dniu 16 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy w N.ogłosił upadłość spółki (...) z możliwością zawarcia układu, a następnie postanowieniem z dnia 6 września 2019 r. zmienił sposób prowadzenia postępowania na postanowienie obejmujące likwidację majątku upadłej.

W dniu 17 grudnia 2018 r., na podstawie aktu notarialnego (rep. (...), pozwana (...) sp. z o.o. w N. sprzedała pozwanej (...) sp. z o.o. w N. udział wynoszący $\frac{3}{4}$ w prawie własności nieruchomości , objętej księgą wieczystą KW nr (...) wraz ze zorganizowanymi częściami przedsiębiorstwa, szczegółowo opisanymi w treści aktu notarialnego.

Ocenę prawną roszczeń zgłoszonych przez syndyka , która doprowadziła do oddalenia powództwa w całości , Sąd Okręgowy oparł na stwierdzeniach i wnioskach , które można podsumować w następujący sposób :

a/ żądania zawarte w pozwie dotyczą wydania udziałów we własności nieruchomości. Treścią tych żądań Sąd jest związany na podstawie art. 321 § 1 K.p.c., co oznacza, że nie było możliwe orzekanie co do innego przedmiotu, aniżeli ten , który został nimi opisany,

b/ aby zaistniała możliwość nakazania pozwanemu określonego zachowania się musi istnieć norma prawa materialnego zawierająca odpowiednie zobowiązanie. Żądanie może zostać uwzględnione tylko wówczas, gdy system prawa procesowego przewiduje zasady i środki pozwalające na przymusową realizację stanu rzeczy w nim wskazanego. W przeciwnym wypadku orzeczenie nie będzie mogło być zrealizowane w postępowaniu egzekucyjnym,

c/ żaden przepis prawa materialnego , w tym powołane przykładowo przez Sąd Okręgowy normy art. 222 §1 i 206 kc, nie przewidują możliwości żądania wydania udziałów. Udział chociaż jest możliwy do matematycznego opisanie, gdyż wyraża zakres partycypacji określonego podmiotu w prawie własności, to jednak jest prawem o charakterze abstrakcyjnym , a nie bytem materialnym. Stąd wydaniu podlegać nie może. Roszczenie w realizacji którego takie żądanie można byłoby w sposób uzasadniony sformułować , nie istnieje,

d/ udział w nieruchomości może podlegać przeniesieniu ale nie odbywa się to przez jego wydanie ale poprzez zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli w trybie art. 64 K.c., ze skutkami uregulowanymi w art. 1047 K.p.c.

Odmienne zasady w tym zakresie nie przewidują nawet powoływane przez powoda przepisy ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe, szczególnie art. 134. Przepis ten zakłada przekazanie do masy upadłości wszelkich przedmiotów majątkowych, które w określonych w nim warunkach ubyły z masy upadłości, ale owo przekazanie do masy odbywa się przy zastosowaniu środków prawnych ochrony praw majątkowych przyjętych w polskim systemie prawa prywatnego,

e/ orzeczenie uwzględniające żądania syndyka, nie nadawałoby się do przymusowego wykonania. Nie ma przepisów określających realizację wydania udziału za pośrednictwem środków egzekucyjnych, przy wykorzystaniu przymusu państwowego. Wydanie może zostać wykonane tylko w odniesieniu do konkretnej rzeczy.

Zdaniem Sądu I instancji, wydanie udziału to jego przeniesienie ale w takim przypadku syndyk musiałby formować i dochodzić zobowiązania pozwanych do złożenia oświadczeń woli określonej treści. Takiego żądania w postępowaniu nie zgłosił,

f/ o ile by przyjąć, że stronie powodowej chodziło o wydanie części fizycznych nieruchomości, to również jej żądania nie mogły zostać uwzględnione dla braku precyzji ich opisu, w odniesieniu do każdej z pozwanych z osobna.

Podstawą rozstrzygnięcia i kosztach procesu była norma art. 98 §1 kpc i zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

Apelacją od tego orzeczenia strona powodowa objęła całość orzeczenia z dnia 16 października 2020r i we wniosku środka odwoławczego w pierwszej kolejności domagała się wydania przez Sąd II instancji rozstrzygnięcia reformatoryjnego i uwzględnienia obu żądań w całości oraz obciążenia pozwanych kosztami procesu i postępowania apelacyjnego.

Jako wniosek ewentualny sformułowała postulat uchylecia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach:

- naruszenia prawa procesowego, w sposób mający dla treści kontrolowanego instancyjnie wyroku istotne znaczenie, a to:

a/ art. 321 §1 kpc, w następstwie niepoprawnego przyjęcia, iż Sąd nie mógł orzekać, w ramach tej samej podstawy faktycznej, co do innego przedmiotu niż określony żądaniami syndyka wobec obu pozwanych spółek mimo, że jest on uprawniony do stosownej jego modyfikacji w wydanym rozstrzygnięciu o ile jest to niezbędne dla prawidłowego sformułowania treści wyroku. Taka sytuacja, zdaniem skarżącego syndyka, miała w rozstrzyganej sprawie miejsce,

b/ art. 327¹ §1 pkt 1 i 2 kpc, jako następstwa nie wskazania w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku podstawy faktycznej i prawnej orzeczenia,

- naruszenia prawa materialnego, wobec niezastosowania dla oceny żądań strony powodowej art.:

1/ 134 ust. 1 w zw z art. 128 ust. 1 i 2 prawa upadłościowego i naprawczego w brzmieniu doniosłym dla rozstrzygnięcia oraz art. 531 §2 kc w zw z art. 131 u.p.n. i nietrafne przyjęcie, iż nie ma normy materialnej na podstawie której syndyk upadłego dłużnika może żądać wydania do masy upadłości składników majątkowych, które nie weszły do niej na skutek czynności upadłego oraz tych, dla których są one podstawą [umowa z dnia 17 grudnia 2018r]. Brak oceny podstaw zastosowania wskazanych norm skutkuje, zdaniem skarżącego, nierozpoznaniem istoty sprawy,

2/ wadliwe zastosowanie przez Sąd I instancji dla oceny roszczeń syndyka art. 222, 206 oraz 64 kc mimo, iż pokrzepiony te nie powinny być zastosowane do okoliczności faktycznych ustalonych w postępowaniu, relevantnych z punktu widzenia przedmiotu sporu opisanego przez treść żądania pozwu.

Apelujący wskazał, że w ich miejsce zastosowanie miał wskazany wyżej art. 134 ust. 1 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze, przy czym podkreślił, że możliwość ubiegania się o przekazanie do masy składników majątkowych, które nie weszły do niej na skutek nieskutecznych z mocy prawa czynności upadłego dłużnika, nie wymaga składania oświadczenia woli o takim [zwrotnym] przeniesieniu skoro czynności mające za przedmiot te składniki pozostają ważne, a nabywca pozostaje ich właścicielem. Skutkiem wynikającym z tej normy [czego Sąd I instancji nie

ocenił , dopuszczając się nierozpoznania istoty sprawy] jest tylko to , że z tych składników majątkowych mogą być zaspokojeni , w drodze likwidacji masy upadłości , wszyscy wierzyciele upadłego.

Odpowiadając na apelację obydwie spółki domagały się jej oddalenia jako pozbawionej usprawiedliwionych podstaw oraz obciążenia syndyka na ich rzecz kosztami postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy strony powodowej jest uzasadniony , prowadząc do wydania przez Sąd II instancji rozstrzygnięcia kasatoryjnego , w warunkach uznania , że istota sprawy w rozumieniu art. 386 par. 4 kpc nie została przez Sąd Okręgowy rozpoznana.

Nierozpoznanie istoty sprawy polega na wydaniu przez Sąd niższej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem roszczenia powoda w zaznaczeniu procesowym albo też na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania lub materialnych i formalnych zarzutów strony przeciwnej.

Oceny realizacji tej podstawy do ewentualnego wydania przez Sąd II instancji orzeczenia kasatoryjnego należy dokonywać na podstawie analizy żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Bez znaczenia dla niej pozostają możliwe wady postępowania czy też takie zarzuty pozwanego , które dla przedmiotu rozstrzygnięcia były irrelewantne.

/ por . także wyrażające podobne stanowisko , powołane jedynie dla przykładu , judykaty Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1999r , sygn. II UKN 589/98 oraz z dnia 27 czerwca 2014 , sygn. V CZ 45/14 , powołane za zbiorem Legalis /.

Dlatego też Sąd Apelacyjny odnosił się będzie w dalszym ciągu tylko do tych zarzutów apelacyjnych , które miały charakter materialny.

Przenosząc te generalne uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy uznać ,że wskazana podstawa uchylecia wyroku Sądu niższej instancji została spełniona.

Sąd Okręgowy nie wniknął w istotę sporu stron , zaniechał oceny roszczenia syndyka z punktu widzenia mającego dla jego weryfikacji zastosowanie art. 134 ust. 1 w zw z art. 128 ust.2 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze z dnia 28 lutego 2003r [DzU z 2003 Nr 60 poz.535 ze zm] w zw z art. 531par.2 kc.

Co więcej , błędne stanowisko prawne , które zdecydowało o ocenie , iż obydwa żądania syndyka nie są zasadne z przyczyn podanych następnie w uzasadnieniu wyroku spowodowało , że Sąd I instancji poza dowodami z dokumentów przedstawionych przez strony nie przeprowadził innych , oddalając wnioski dowodowe pozwanych , oceniając je jako prowadzące do ustaleń niedoniosłych dla rozstrzygnięcia. /por. zapis dźwiękowy rozprawy z dnia 16 października 2020 minuty 27-37 k. 212 v akt/. Decyzje procesowe Sądu spotkały się zastrzeżeniami procesowymi stron pozwanych.

Dalszym następstwem tego błędu było to , że wszystkie ustalenia faktyczne , uznane – niepoprawnie za istotne - Sąd uznał za pomiędzy stronami bezsporne.

Tymczasem takie , co do których tego rodzaju zgodności nie było , a powinny były rzeczywiście powinny decydować o ocenie żądań syndyka w ogóle ustalone nie zostały.

Analiza treści zaskarżonego orzeczenia , w odniesieniu do oceny prawnej , prowadzi do wniosku , że ma ona wyłącznie charakter teoretyczny , nie odnoszący się do istoty sporu stron , a o ile wywód ten nawiązuje do niego , to czyni to jedynie pośrednio. Sąd okręgowy przy tym posługuje się w treści motywów wybranymi przez siebie przykładami odwołującymi się do norm materialnego prawa cywilnego , które dla tej oceny nie żadnego znaczenia , co nota bene trafnie wytyka strona skarżąca w materialnych zarzutach apelacyjnych.

Równocześnie nie została przeprowadzona w jakimkolwiek zakresie ocena zgłoszonych roszczeń przez pryzmat relewantnych norm prawa upadłościowego i naprawczego z 2003r , a to zaniechanie samo w sobie wystarcza dla potwierdzenia wniosku o nierozpoznaniu istoty sprawy.

Sąd II instancji, zważywszy na treść art. 386 par. in fine 4 kpc , który jedynie uprawnia a nie obliguje do tego aby zostało wydane rozstrzygnięcie kasatoryjne , rozważał czy w okolicznościach tej konkretnej sprawy , uzasadnionym byłoby uzupełnianie postępowania dowodowego w ramach odwoławczego etapu sporu i wydanie wyroku rozstrzygającego o przedmiocie sporu stron.

Uznał jednak , że zakres dowodów , które są niezbędne do przeprowadzenia zważywszy na potwierdzenie lub wykluczenie przesłanek zastosowania wskazanych przepisów [o część tych dowodów wnioskowały nieskutecznie wobec Sądu I instancji pozwane spółki] jest tak znaczny , że Sąd Apelacyjny w istocie , idące we właściwym kierunku , musiałby przeprowadzić to postępowanie w całości.

Przypomnieć ponownie należy , że Sąd Okręgowy w sposób nieusprawiedliwiony uznał fakty doniosłe dla rozstrzygnięcia za pomiędzy stronami wzajemnie nie kwestionowane . Była to kolejna konsekwencja nietrafnego stanowiska prawnego, a to , że relewantne z punktu widzenia rozstrzygnięcia fakty są pomiędzy syndykiem i obiema spółkami sporne, wynika wprost z prezentowanych przed Sądem niższej instancji stanowisk procesowych , wzajemnie przeciwnych , a także z okoliczności wskazywanych dla ich uzasadnienia.

Nawet uwzględniając to , że w obecnie obowiązującym modelu apelacji pełnej , Sąd II instancji , w granicach zaskarżenia i w granicach jego podstaw , rozpoznaje w dalszym ciągu tę samą sprawę , nie oznacza to , że może on zastąpić Sąd niższej instancji w tym zakresie w zupełności.

Prowadziłoby to bowiem do sytuacji, w której także po raz pierwszy przeprowadzałby ocenę tych dowodów , w tym wydawał orzeczenia wpadkowe w ramach postępowania dowodowego. Przede wszystkim wykluczona byłaby weryfikacja przez strony sporu tych decyzji , skoro byłyby one niezaskarżalne żadnym środkiem zaskarżenia czy odwoławczym.

Po raz pierwszy i końcowy Sąd II instancji oceniałby , w oparciu o ten materiał przedmiot sporu, a wydany wyrok nie podlegałby możliwości weryfikacji jego poprawności za pośrednictwem zwykłego środka odwoławczego. Takich następstw wskazanego zastąpienia kompetencyjnego Sądu niższej instancji nie dałoby się pogodzić z wynikającą z gwarancji rangi konstytucyjnej zasadą dwuinstancyjności rozpoznawania spraw przed Sądem. / argument z art. 176 ust. 1 Ustawy Zasadniczej/.

Wskazanego wyżej skutku prowadzenia postępowania rozpoznawczego , w tym dowodowego w tak szerokich granicach, co byłoby w rozstrzyganej sprawie dla jej poprawnego wyjaśnienia konieczne , tylko przez Sąd Odwoławczy nie niweluje potencjalna możliwość skorzystania przez stronę sporu z prawa do wniesienia skargi kasacyjnej .

Nie jest ona , zgodnie z zamysłem ustawodawcy procesowego , zwykłym instancyjnym środkiem odwoławczym , a nadto z uwagi na konstrukcję skargi , niektóre spośród możliwych do postawienia zarzutów, które można sformułować w apelacji np. dotyczące sposobu ustalenia okoliczności faktycznych - są w jej przypadku wykluczone - stanowiąc dla strony dodatkowe ograniczenie.

W ten sposób , jak zgromadził go Sąd Okręgowy , materiał procesowy nie jest wystarczający dla oceny roszczeń syndyka z punktu widzenia realizacji przesłanek zastosowania wskazanych wyżej norm materialnych.

Ma racje strona skarżąca podnosząc zarzut ich naruszenia , że zupełnie nie zwrócił uwagi na odmienności charakterystyczne dla postępowania upadłościowego , w tym tylko na dla niego właściwe regulacje materialne, służące możliwości zaspokajania wierzytelności wszystkich wierzycieli upadłego ze składników majątkowych , które z jego majątku wyszły albo też do niego nie weszły na skutek czynności upadłego , które z mocy prawa ustawodawca nakazuje traktować jako wobec masy upadłości nieskuteczne.

Zważywszy na to , że żądania syndyka masy upadłości spółki (...) „ odnoszą się zarówno do wydania przedmiotu czynności dokonanej bezpośrednio pomiędzy upadłą spółką ze spółką (...) w dniu 9 września 2014r / a zatem podjętej pomiędzy upadłą a - w ujęciu konstrukcyjnym - osobą trzecią ale także do przedmiotu , którego dotyczyła umowa z dnia 17 grudnia 2018r pomiędzy (...) , a podmiotem czwartym - spółką (...) , która nabyła tylko część korzyści , której beneficjentką była zbywająca (...) , a to udział $\frac{3}{4}$ części w prawie własności nabytej od upadłego nieruchomości i jej w częściach składowych.

Dlatego dla jasności dalszej części wyводу , na wstępie wskazać należy , że skutek wynikający z art. 134 ust. 1 , mającej w rozstrzyganej sprawie zastosowanie ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze , powinien być odrębnie odniesiony do obu tych czynności ; pierwszej po rozważaniu czy rzeczywiście - w świetle koniecznych do poczynienia ustaleń faktycznych- jest ona nieskuteczna wobec masy upadłości „(...) „ z mocy prawa / art. 128 ust. 1 i 2 ustawy /.

Taka ocena poprzedzona dokonaniem relewantnych ustaleń faktycznych musi dotyczyć także umowy z 17 grudnia 2018r z tym , że jej kierunek musi być inny. Niezbędnym jest stwierdzenie czy może być uznana za bezskuteczną wobec masy upadłości (...) na podstawie wyroku Sądu , mającego charakter konstytutywny. Trzeba przy tym pamiętać , iż przepisy dawanego prawa upadłościowego i naprawczego nie zawierają regulacji dotyczącej takiego skutku dla czynności pomiędzy osobą trzecią i osobą czwartą , która obejmuje korzyść osiągniętą przez zbywcę od upadłego na skutek czynności uznanej ex lege za bezskuteczna wobec masy dla oceny [, której Sąd I instancji w zupełności zaniechał] , odpowiednie zastosowanie będzie miała norma art. 531 par. 2 kc. Przesłanki jej zastosowania Sąd niższej instancji także jest zobowiązany zweryfikować przy ponownym rozpoznawaniu sprawy.

Przepis art. 134 ust. 1 ustawy mającej w sprawie zastosowanie, odnosi się nie tylko do pierwszej z wymienionych czynności [w zakresie tego udziału w nieruchomości , którego właścicielem jest spółka (...)] ale także do drugiej – w odniesieniu do korzyści nabytej przez spółkę (...) - udziału $\frac{3}{4}$ w prawie do tej realności.

/ por. w tej materii także stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w judykacie z dnia 8 lipca 2010, sygn. II CSK 645/09 - powołanym za zbiorem Lex /.

Podstawowy błąd Sądu I instancji , który zaważył na treści wyroku poddanego kontroli instancyjnej polegał na przyjęciu , iż syndyk nie może domagać się od pozwanych wydania udziałów w nieruchomości oraz w jej częściach składowych.

Jak już powiedziano wyżej , nie wziął pod rozwagę po pierwsze specyfiki uregulowań prawa upadłościowego ale także nie uwzględnił tego , iż uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości , czy to z mocy prawa czy to na skutek orzeczenia Sądu nie powoduje , że są one nieważne , powodując upadek ich skutku rzeczowego .

Ich następstwem jest natomiast to , że aktywa majątkowe , będące ich przedmiotami, są traktowane jako źródła zaspokojenia wierzycieli czyli nadal jako składniki masy z których może dojść do generalnej egzekucji pod postacią jej likwidacji masy , jej spieniężenia dla osiągnięcia skutku zaspokojenia , w sposób jak najbardziej pełny , wszystkich uprawnionych wierzycieli upadłego.

W konsekwencji potwierdzenie tej bezskuteczności wobec masy powoduje , iż wskazany w art. 134 ust. 1 u.p.n. , skutek powrotu do niej składnika tak zakwalifikowanej czynności prawnej nie oznacza istnienia po stronie syndyka roszczenia o zobowiązanie nabywcy [beneficjenta korzyści] o złożenie oświadczenia woli o zwrotnym przeniesieniu składnika majątkowego , który z masy ubył lub do niej nie wszedł.

/ por. w tej kwestii także , zbieżne z prezentowanym, stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 6 września 2013r. sygn. V CSK 454/12 , powołanym za zbiorem Lex/.

Natomiast , w razie sporu , a taki ma miejsce w rozstrzyganej sprawie pomiędzy powodem a obydwiema pozwanymi spółkami , syndyk ma roszczenie procesowe o wydanie tych elementów majątku upadłego , które gdyby nie kwestionowane czynności o charakterze fraudacyjnym , przynależałyby do masy.

Orzeczenie uwzględniające takie powództwo jest podstawą nie tyle do tego aby pozwany miał obowiązek wydania do masy przedmiotu czynności uznanej za bezskuteczna / którego nadal jest właścicielem / ale zezwała syndykowi na spieniężenie tego przedmiotu / przedmiotów w celu zaspokojenia wszystkich wierzycieli upadłego , których pretensje finansowe zostały skutecznie umieszczone na zatwierdzonej liście wierzytelności.

Podnoszone kwestie pozostały zupełnie nie rozważanymi przez Sąd I instancji , co więcej i przede wszystkim, nie prowadził on postępowania , nie czynił ustaleń faktycznych ani nie ocenił roszczeń zgłoszonych w pozwie z punktu widzenia mających w sprawie zastosowanie norm materialnych.

To powoduje , że przy przyjęciu , iż z podanych powodów , istota sporawy , w rozumieniu tego pojęcia , którym posługuje się art. 386 par. 4 kpc , nie została rozpoznana , Sąd Apelacyjny orzekł o uchyleniu orzeczenia z dnia 16 października 2020r i przekazaniu sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego , na podstawie wskazanej normy prawa procesowego i pozostającymi z nią w związku , podanymi wcześniej normami materialnymi.

SSA Grzegorz Krężolek